

در میزگرد خراسان با حضور سه مسئول بررسی شد

امیر جلیلی نژاد - مهدی پناهی

بحران تحدیدنسل

«اجرای سیاست کنترل جمعیت در اوایل دهه هفتاد کار صحیحی بود اما ادامه آن از اواسط دهه هفتاد اشتباه بود و مسئولان کشور و از جمله رهبری در این اشتباه سهیم هستند و باید از خداوند طلب عفو کنند» (برگرفته از سخنان رهبر انقلاب در تاریخ ۱۹/۷/۹۱ در جمع پر شور مردم خراسان شمالی) این صریح ترین اظهار نظری است که بعد از سال ها در میان مسئولان نظام و توسط شخص مقام معظم رهبری درباره بحران پیری جمعیت و تحدید نسل مطرح شد. با این که ایشان در مقام سیاستگذاری های کلان کشور می باشند اما ورود مستقیم به این مسئله نشان دهنده اوج دغدغه رهبری و اهمیت این مسئله است. با این که سیاست های کلان در حوزه جمعیت بانگش جلوگیری از شیب تند کاهش جمعیت جوان توسط شورای انقلاب فرهنگی تصویب و در مجلس نیز در قالب طرح ویر نامه ها گنجانده شده است اما به اعتراف مسئولان و کارشناسان هنوز بر نامه های کنترل جمعیت دهه هفتاد ادامه دارد! چرا مجریان سلامت و بهداشت کشور همچنان روند گذشته را ادامه می دهند؟ چه کسی مسئول اجرای بر نامه های افزایش جمعیت کشور است؟ نقش سازمان های جهانی در بحران جمعیت کشور چیست؟ همه این ها، سوالاتی است که شاید در موضوع بحران تحدید نسل کمتر به آن پاسخ داده شده است. پاسخ به این سوالات و تشریح سیاست های شورای عالی انقلاب فرهنگی همه موضوعاتی است که در میز گردی با حضور دکتر کبری خز علی، رئیس شورای فرهنگی اجتماعی زنان، علی اکبر محزون، مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات جمعیتی سازمان ثبت احوال کشور و همچنین دکتر محمد جواد محمودی، رئیس موسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی کشور در روزنامه خراسان مطرح شد. هر چند از گرامی زادگان معاون پارلمانی معاونت امور زنان ریاست جمهوری و دکتر مطلق مدیر کل دفتر سلامت و جمعیت وزارت بهداشت هم برای شرکت در این میز گرد دعوت شده بود اما پاسخگو نبودند یا امکان حضور نداشتند. مشروح این میز گرد در ادامه آمده است.

سیاست های تشویقی شورای عالی انقلاب فرهنگی برای افزایش جمعیت بر چه اساسی تدوین شده است؟

محمودی: این مشوق ها بر مبنای تحقیقات علمی و تجربیات دیگر کشور هاست. در همه کشور هایی که با کاهش نرخ باروری مواجه شده اند، برای مرخصی زایمان تشویق هایی با عنوان مرخصی برای مادران، مرخصی پدر و حتی مرخصی والدین، مزایای نقدی و غیر نقدی، تخفیف های مالیاتی، مهد های کودک و... در نظر گرفته شده است. سیاست های تشویقی شورای عالی انقلاب فرهنگی هم مشابه دیگر کشور هاست. البته وجه تمایز سیاست های شورای انقلاب فرهنگی در تغییر نگرش است، چرا که ساختار های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه ماتغییر کرده و باعث پایین آمدن نرخ باروری شده است.

وظیفه دفتر آمار اطلاعات جمعیتی نسبت به وضعیت جمعیت چیست؟

محزون: این دفتر ابزاری برای رصد و پایش تحولات جمعیتی کشور است. با دفتر آمار جمعیتی هم خدمات ارائه می کنیم و

سهام زوج های بالای ۳۰ سال حدود دوبرابر شده است. در دهه ۶۰، ده میلیون و ۵۰۰ هزار زن در سن باروری یعنی سن ۱۵ تا ۴۹ سال داشته ایم و وقوع سالانه ۲ میلیون ولادت در کشور نشان دهنده ظرفیت باروری کشور مان در آن زمان است.

طبق آخرین سرشماری سال ۲۲،۹۰۰ میلیون و ۳۰۰ هزار زن در سن باروری و یک میلیون و ۳۵۰ هزار مورد فرزندآوری وجود داشته است در حالی که ۱۲ میلیون نفر به زنان در سن باروری اضافه و تعداد آن حدود دوبرابر شده است اما در این سال مولید ما تقریباً به نصف رسید! یعنی ۳/۵ تا ۴ برابر کاهش در استفاده از ظرفیت باروری داشته ایم.

مقام معظم رهبری در دیدار ۱۹ آذر با شورای عالی انقلاب فرهنگی درباره آسیب های اجتماعی بحران سالمندی جمعیت و لزوم توجه جدی به آن تذکر دادند. این شورا چه فعالیت هایی را در راستای تحقق منویات رهبری در این زمینه انجام داده است؟

خز علی: واقعاً کشور در موضوع جمعیت ضربه بسیار اساسی خورده است. سیاست های تحدید جمعیتی در آن زمان درست بود اما تا امروز همان سیاست ها را ادامه داده ایم! تحدید نسل همان سیاست غربی هاست که در کشور های اسلامی اجرا می شود، در سند «دکترین امنیت ملی آمریکا» که توسط مرکز عملیات های نظامی و غیر نظامی پنتاگون تهیه شده و به طور رسمی روی سایت سازمان سیا موجود است، آمریکایی ها اعلام کرده اند ما سیاست هایمان را از طریق آژانس های سازمان ملل اعمال می کنیم. کنگره آمریکا به طور رسمی اعلام می کند دشمن اول آن ها ایران است و ملت ایران را خطاب قرار می دهد. کنگره آمریکا دقیقاً برای ایران، برنامه ریزی دارد و برنامه کنترل جمعیت را حدود پنجاه سال است مستقیم با ماموریت از سوی سازمان ملل و شورای تحدید مولید آمریکا پیاده می کنند. ایران سال ۷۳ رتبه اول جهان در شدت، نوع و سرعت کاهش جمعیت را کسب کرد و جایزه گرفت! مسئولان هم مکرر تقدیر می شود. این تقدیر ها در زمانی بود که اوج جنگ بود و همه مسئولان مان محکوم و مورد سوال غرب بودند.

در حالی که کشور دچار محدودیت های شدید و تحریم های اقتصادی جدی بود، در عرصه کنترل جمعیت همه امکانات و دارو ها به شدت و به وفور و با ارزان ترین قیمت وجود داشت. جالب توجه است که در کشور های اروپایی حتی در زمانی که به کاهش جمعیت توصیه می کردند تنها دوروش برای کنترل جمعیت استفاده می شد و مانند ایران این قدر روش های متنوع ارائه نمی شد، اما در کشور ما ۱۱ روش وجود دارد.

در شورای عالی انقلاب فرهنگی از سال ۸۱ و ۸۲ تحقیقاتی شروع شد که با تاکیدات مقام معظم رهبری به سیاست های مصوب خرداد سال ۹۱ منجر شد. این سیاست ها به طور رسمی می گوید اولین و مهم ترین مسئله ما در مهندسی فرهنگی این است که از کاهش نرخ باروری جلوگیری کنیم. امسال در نرخ باروری به رقم ۱/۸ رسیده ایم که از نظر علمی بهتر است این نرخ ۲/۳ باشد. مصوبه شورا این است که نرخ باروری از این بیشتر کاهش پیدا نکند و سپس برای ارتقای آن سعی کنیم. برای ارتقاء باید روی فرهنگ سازی و اصلاح بینش مردم و مسئولان کار کنیم تا به پیامدهای منفی کاهش باروری دقت کنند.

بحث دوم قوانین دست و پا گیر است؛ در این مصوبه تصریح شده است که سیاست ها، برنامه ها، قوانین و مقررات مشوق کاهش باروری، لغو شود و سیاست ها، برنامه ها و قوانین حمایتی برای تشویق باروری جایگزین شود.

هنوز ما این بحث را در دستور کار مجلس داریم و به نتیجه ای نرسیده است، در حالی که مصوبه شورا مربوط به خرداد ماه ۹۱ بوده است و ۱/۵ سال از آن می گذرد!

وزیر بهداشت در مصاحبه ای گفتند که هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان برای سال ۹۲ برای بحث افزایش نرخ جمعیت بود چه تخصیص داده شده است اما به صورت غیر رسمی هنوز سطوح مختلفی از وزارت بهداشت در برابر این موضوع مقاومت می کنند. علت این تناقض چیست؟

خز علی: وزیر بهداشت هم اعتقاد دارند که بحران کاهش نرخ

هم تحولات جمعیتی را مبتنی بر گزارش های آماری، به موقع رصد می کنیم. پیک جمعیتی در سال های ۶۵ و ۶۶ به حداکثر خودش رسید و بعد با سرعت بسیار بالایی رو به کاهش گذاشت. آمار نشان می دهد که سن فرزندآوری در مادران افزایش پیدا کرده است و شاهدیم که در یک فاصله کمتر از ده سال، سهم فرزندآوری در بالای سی سال از ۲۷/۵ درصد به حدود ۳۳/۱ درصد رسیده است و این یعنی در حال حاضر تقریباً یک سوم فرزندآوری ها در سن بالای سی سالگی، اتفاق می افتد. این یکی از پیامدهای افزایش سن ازدواج است که در کشور ما طبق آمار موجود میانگین ۲۷ سال برای مردان و ۲۳ سال برای زنان است، هم چنین سهم ازدواج های بالای ۳۰ سال برای خانم ها قابل توجه است که به یک رقم دوبرابری در کمتر از ده سال رسیده است!

سال های ۸۵ و ۸۶ در میان زنان، ۶/۳ درصد کل ازدواج ها بالای ۳۰ سال و در مردان بالای ۳۵ سال اتفاق می افتاد. این سن غیر متعارف است چرا که ۸۵ درصد ازدواج ها در مردان بین ۲۰ تا ۳۴ سال و ۸۶ درصد در زنان بین ۱۵ تا ۲۹ سال است؛ امروز رقم ۶/۳ درصد به ۱۱/۲ درصد رسیده است. یعنی تقریباً